УДК 658.7:352.07 **DOI**: https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-35

Чебан Ю. Ю., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0000-0002-8231-2918
e-mail: heban@mnau.edu.ua

Рагуліна А. С., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету, м. Миколаїв, Україна

ORCID ID: 0009-0001-8328-8614
e-mail: nastya.ragulina.2004@gmail.com

Величко Н.П., здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету, м. Миколаїв, Україна

e-mail: natalievelichko5@gmail.com

Внутрішній контроль публічних закупівель у сільських радах: стан, проблеми, перспективи

Анотація. *У статті наведено особливості діяльності сільських рад, які впливають на особливості організації і проведення публічних закупівель та особливості організації внутрішнього контролю публічних закупівель. Зазначено функції сільських рад, основні етапи організації і проведення публічних закупівель, суб'єктів зовнішнього контролю. Проаналізовано основні сфери закупівель та визначено основні критично важливі предмети закупівель. Окреслено призначення, суб'єктів, функції та проблеми внутрішнього контролю публічних закпівель у сільських радах. Проаналізовано основні показники публічних закупівель сільських рад та наведено результати проведеного опитування з теми дослідження. Сформовано заходи внутрішнього контролю у розрізі його форм: попередній, поточний, наступний. Запропоновано використання для підвищення внутрішнього контролю аналітичні інструменти, наведено коротку характеристику їх можливостей.*

Ключові слова: *публічні закупівлі, сільська рада, контроль, внутрішній контроль, аналітичний інструмент.*

Cheban Yuliia, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Accounting and Taxation Department, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv, Ukraine

Rahulina Anastasiia, applicant higher education, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Velychko Nataliia, applicant higher education, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolaiv, Ukraine

Internal Control of Public Procurement in Village Councils: Status, Problems, Prospects

Abstract. Introduction. *The article describes the peculiarities of village councils' activities which influence the peculiarities of organization and conduct of public procurement and the peculiarities of organization of internal control over public procurement. The functions of village councils, the main stages of organization and conduct of public procurement, and the subjects of external control are indicated. The main areas of procurement are analyzed and the main critical procurement items are identified. The purpose, subjects, functions and problems of internal control of public procurement in village councils are outlined. The main indicators of public procurement of village councils are analyzed and the results of the survey on the topic of the study are presented.*

Purpose*. Theoretical studies of internal control of public procurement in village councils should be accompanied by practical knowledge in the field of research. It is intended for use by students, heads of village councils, and public procurement specialists*

Results*. Internal control measures are formed in the context of its forms: preliminary, current, and subsequent. It is emphasized that internal control should be systematic. It is proved that the effectiveness of internal control depends on the use of not only current control measures, but also preliminary and subsequent control measures. Such measures need to be discussed and documented for management decision-making. The author proposes to use analytical tools to improve internal control and provides a brief description of their capabilities. The use of such analytical tools will allow timely prevention of violations in the organization and conduct of public procurement.*

Conclusions*. Internal control of public procurement is a system of measures and procedures carried out directly by the bodies and institutions responsible for procurement to ensure that operations comply with established legislative, regulatory and internal regulations. The effectiveness of internal control affects the efficiency of procurement in village councils and the social and economic needs of the community.*

Keywords*: public procurement, village council, control, internal control, analytical tool.*

JEL Classification: *M41; M49; H1*

[1]**Стаття надійшла до редакції**: 20.02.2025
Received: 20 February 2025

Постановка проблеми. Закупівельні процеси завжди мали вагоме значення як у теоретичних дослідженнях, так і на практиці. У сучасних умовах, коли Україна перебуває у стані війни, роль закупівель для сільських територій набуває критичної важливості.

Сільські ради, як представники замовників публічних закупівель, демонструють специфічність не лише у виконанні своїх функцій, але й у проведенні закупівель. Значущість їхньої діяльності визначається впливом на розвиток сільських територій, які вони представляють.

Актуальність теми дослідження підкріплюється фактом, що останнім часом наукові дослідження публічних закупівель мають або професійно-практичний характер, або присвяченими конкретній сфері. Дослідження внутрішнього контролю публічних закупівель взагалі, і у сільських радах зокрема, вимагає мінімального практичного досвіду та безпосереднього долучення до досліджуваного процесу. Водночас, у цьому процесі виникає низка проблемних аспектів, що потребують негайного вирішення. Серед них – організація закупівель для задоволення потреб за умови обмеженого фінансування, що вимагає підвищення результативності, вдосконалення внутрішнього контролю та підвищення професійного рівня учасників процесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. За останні роки предметом наукових досліджень є здебільшого особливості організації публічних закупівель в сферах освіти, медицини, виробництва або з юридичних аспектів і зовнішнього контролю [1-7]. Питання внутрішнього контролю у конкретній сфері майже не досліджувалися. Саме тому, враховуючи особливості функціонування та організації закупівельної діяльності у сільських радах, існує потреба більш детального дослідження внутрішнього контролю публічних закупівель у зазначених замовників.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є доведення важливості, окреслення особливостей, дослідження основних проблем та визначення напрямів підвищення ефективності внутрішнього контролю публічних закупівель у сільських радах. Основними векторами нашого дослідження є поєднання теоретичних аспектів форм внутрішнього контролю з практичними напрямами його удосконалення під час організації і проведення публічних закупівель у сільських радах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно із законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», сільська рада виконує функції органу

місцевого самоврядування, що представляє інтереси сільської громади [8]. Вона діє від імені громади та в її користь, має власну затверджену організаційну структуру та статус юридичної особи. Сільська рада активно залучена до розвитку місцевості, зокрема через забезпечення економічних і соціальних потреб шляхом проведення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для шкіл, дитячих садочків, лікарень та самої ради.

Отже, закупівельний процес окреслюється потребами сільської ради, які випливають з її основних функцій та обов’язків. Основними функціями сільських рад є:

- організаційно-управлінські (затвердження плану роботи ради, затвердження статуту територіальної громади; утворення та ліквідація різних виконавчих органів ради тощо);
- адміністративні (вирішення питань адміністративно-територіального устрою в межах громади тощо);
- правові (прийняття та скасування місцевих підзаконних актів; договірна робота; створення установ з надання безоплатної первинної правової допомоги тощо);
- контролюючі (розгляд звітів сільського голови, керівників виконавчих органів, посадових осіб; розгляд запитів депутатів, ухвалення рішень по запитах тощо);
- виборчі (проведення виборів до сільської ради тощо);
- інформаційні (використання офіційних та соціальних засобів масової інформації громади);
- фінансові (затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього; встановлення місцевих податків і зборів; утворення цільових фондів; залучення інших коштів; контроль публічних фінансів тощо);
- майнові (управління комунальним майном);
- господарські (безпосереднє забезпечення товарами, роботами, послугами);
- земельно-правові (регулювання земельних відносин, використання природних ресурсів місцевого значення тощо);
- природоохоронні та рекреаційні (організація територій і об'єктів природно-заповідного фонду

місцевого значення; благоустрій території населеного пункту тощо)

- екстраординарні (боротьба зі стихійними лихами, епідеміями; створення комунальної аварійно-рятувальної служби) та інші [8].

Як замовник, сільська рада під час закупівель чітко дотримується організації процесу, принципів та документального забезпечення закупівель [9-10].

Організація процесу закупівель складається з таких етапів: фінансування, планування, організація, закупівля, облік, звітність. Змістове наповнення зазначених етапів наведено нижче.

Етап фінансування. Складання кошторисів. Кошторисами встановлюються бюджетні асигнування, в межах яких сільські ради можуть здійснювати платежі, відповідно планувати закупівлі до соціально-економічних потреб.

Етап планування. Включає розробку замовниками річних планів закупівель. Річний план є важливим документом, оскільки є інформаційним джерелом для зовнішнього і внутрішнього контролю. До створення плану залучаються обліковий відділ сільської ради та інші структурні підрозділи, які мають для ефективного формування плану визначити потребу, визначити предмет закупівлі та очікувану вартість предмету закупівлі, забезпечити офіційне обговорення доцільності закупівлі робіт.

Етап організації. Формування внутрішніх документів, визначення уповноваженої особи, вибір майданчика, вивчення змін до законодавчо-нормативної бази тощо.

Етап закупівель. Враховуючи чинну нормативну базу, зокрема й Особливості №1178, формується тендерна документація, розміщується в електронній системі закупівель, проводяться етапи закупівлі, визначається переможець, укладається договір, здійснюється виконання договору, проведення оплати, звітування про закупівлю.

Етап обліку і звітності. Формування та подання фінансової та статистичної звітності за результатами року.

Проаналізовано електронну систему закупівель з метою визначення основних предметів закупівель сільських рад Миколаївської області. Такими предметами встановлено: електроенергія та послуги з її розподілу; газ та послуги з його розподілу; послуги централізованого водопостачання; послуги з виготовлення проектно-кошторисної документації; капітальний та поточний ремонт будівель, споруд, доріг; транспортні засоби; послуги зі страхування; засоби для освітлення вулиць; канцтовари та побутова хімія; послуги з поводження з побутовими відходами; послуги з перевезення; дизельне паливо та бензин; продукти харчування; ліки та лікарські засоби; іграшки; навчальне обладнання та предмети для навчання; меблі; запасні частини та інші.

Зовнішній та внутрішній контроль є супровідними аспектами публічних закупівель і юридично, і на практиці. Інакше просто неможливо досягти цілей закупівель, дотримуючись їхніх основних принципів. Суб'єктами внутрішнього контролю публічних закупівель у сільських радаї є виконавчий комітет сільської ради, фахівець з публічних закупівель, голова сільської ради, інші фахівці сільської ради.

Проведено соціальне опитування сільських рад Миколаївської області. Охоплено двадцять сільських рад, які представляють всі територіальні райони області. Респондентами під час опитування виступали фахівці з публічних закупівель зазначених сільських рад. Одним з напрямів опитування стали особливості внутрішнього контролю. Опитування відбувалося у двох формах: перша – особисте спілкування, друга – заповнення анкети. Період опитування склав два місяці – листопад і грудень 2024 року.

Отже, за результатами опрацьованих відповідей встановлено, що основними напрямами внутрішнього контролю публічних закупівель у сільських радах є: контроль за потребами громади; контроль за корегуванням потреб громади; контроль за роботою з планом закупівель; контроль за змінами у законодавстві; контроль за дотриманням принципів закупівель; контроль за забезпеченням економії використання бюджетних коштів; контроль за своєчасним та повним відображенням об'єктів бухгалтерського обліку; контроль за зберіганням документації; контроль за своєчасним звітуванням; контроль за оприлюдненням необхідної інформації; контроль за реагуванням на зовнішній контроль з боку державних органів та громадськості.

Щодо зовнішнього контролю, то його здійснюють такі державні органи:

- Державна аудиторська служба України – моніторинг, планові та позапланові перевірки закупівель щодо дотримання принципів та законодавства під час організації та проведення закупівель;

- Державна казначейська служба України – контроль наявності документації та відповідності її

законодавству, контроль проведення платежів за отримані товари, роботи, послуги;

- Антимонопольний комітет України – розгляд та прийняття рішень за скаргами щодо порушення прав учасників закупівель;

- Рахункова палата України здійснює контрольно-аналітичну та експертну оцінку виконання Державного бюджету, ефективності виконання бюджетних програм та публічних закупівель з позиції управління державними фінансами, а також проводить щорічну планову перевірку Уповноваженого органу (Міністерства економіки України) та Антимонопольного комітету України;

- Міністерство економіки України здійснює регулювання та впроваджує державну політику у сфері закупівель; аналізує публічні закупівлі, виявляє проблеми та реалізовує заходи щодо їх усунення на законодавчому рівні;

- Правоохоронні органи (Національне антикорупційне бюро, Служба безпеки України, Прокуратура, Національна поліція) здійснюють контрольну функцію у сфері публічних закупівель у межах своїх повноважень, протидіють корупції, запобігають нанесенню збитків економіці держави та незаконному витрачанню державних коштів, шляхом виявлення складів злочину у діях службових та посадових осіб.

Громадський контроль полягає у вільному доступі до всієї інформації щодо публічних закупівель, яка підлягає оприлюдненню відповідно до Закону «Про публічні закупівлі», зокрема шляхом здійснення аналізу і моніторингу інформації, розміщеної в електронній системі закупівель, а також шляхом інформування через електронну систему закупівель або письмово органи, що уповноважені здійснювати контроль, про виявлені ознаки порушення (порушень) законодавства у сфері публічних закупівель.

Під час планування закупівель враховують фінансування сільської ради, тому пріоритет надають критично необхідним предметам закупівель. У досліджуваних сільських радах проаналізовано сфери закупівель за такими критично необхідними предметами закупівель. Отже:

- сфера освіти (закупівля навчальних матеріалів, харчування, води, ремонт тощо) – 45%;

- сфера охорони здоров'я (закупівля медичного обладнання, постачання медикаментів та медичних засобів, ремонт амбулаторій та медичних закладів тощо) – 32%;

- сфера інфраструктури (відновлення та обслуговування доріг, ремонт мостів та водопровідних систем, створення або модернізація освітлення на вулицях тощо) – 12%;

- сфера соціальної допомоги (програми підтримки малозабезпечених сімей, закупівля соціальних послуг для людей з інвалідністю, соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб тощо) – 11%.

Зауважимо, це результати фактичних закупівель за рахунок фінансування з бюджету в середньому за 2023-2024 роки у громадах, де проводилося опитування. Складнощі у вищезазначеному питанні виникають через той факт, що сфера інфраструктури в деяких громадах потребує суттєвого відновлення через наслідки військової агресії. Фінансування даної сфери за роки дослідження проводилося більшою мірою за рахунок незаборонених доходів громад або грантових та донорських коштів.

Маємо також зазначити, що, на нашу думку, напрями внутрішнього контролю публічних закупівель мають врахувати і містити заходи у контексті аналізу публічних фінансів конкретної сільської ради, як платника та отримувача коштів.

За результатами опитування встановлено, що за період 2023-2024 років у сільських радах кількість завершених закупівель по відношенню до оголошених складає більше 91%, а середня економія коштів складає 5-8%. Має місце оскарження дій та рішень сільських рад, як замовника, під час закупівель, але перважна більшість (60-80%) рішень Антимонопольного комітету України, як незалежного органу зовнішнього контролю, прийнято на користь замовників (сільських рад). Також визначено факти порушення початку проведння моніторингу закупівель з боку Державної аудиторської служби, але факти порушень різного роду встановлено у чверті закупівель.

Отже, беручи до уваги географічне розташування досліджуваних сільських рад, які функціонують в умовах воєнного стану, вважаємо, що відсоток успішно завершених закупівель є задовільним. Зауважимо, що економія коштів у цих закупівлях рідко перевищує аналогічні показники інших замовників, оскільки обсяги закупівель, рівень фінансування та специфіка предметів закупівлі є більш обмеженими.

Наявність фактів порушень законодавства та самого процесу закупівель додатково свідчить про необхідність вжиття заходів організаційного та контрольного характеру, зокрема й підвищення

ефективності внутрішнього контролю. Основна мета таких заходів – своєчасна та ефективна закупівля товарів, робіт і послуг для задоволення соціально-економічних потреб територіальної громади з дотриманням чинного законодавства.

Виходячи з вищезазначеного, зауважимо, що ефективний внутрішній контроль публічних закупівель у сільських радах є ключовою умовою для їхньої оптимальної організації та раціонального використання ресурсів. Коректне проведення закупівель сприяє економії бюджетних коштів, які можуть бути спрямовані на придбання додаткових товарів, робіт і послуг, необхідних для забезпечення діяльності громади, її розвитку та підвищення добробуту мешканців. Основна мета внутрішнього контролю – дотримання чинного законодавства, забезпечення ефективного використання бюджетних ресурсів і досягнення стратегічних пріоритетів розвитку територіальної громади.

За результатами теоретичних та практичних досліджень узагальнено та оптимізовано основні напрями внутрішнього контролю публічних закупівель у сільських радах у розрізі його форм.

Так, попередній контроль, який здійснюється до безпосереднього оголошення закупівлі, включає: визначення потреб громади; аналіз фінансових та інших можливостей задоволення потреб; формування плану закупівель; інформаційне, аналітичне та професійне забезпечення закупівель; аналіз основних можливих постачальників; врахування проблем та помилок попереднього періоду закупівель; аналіз сучасної практики оскарження та рішень органів контролю; контроль змін у законодавстві; розподіл обов'язків; організація внутрішнього документообороту; висвітлення інформації на громадське обговорення.

Поточний контроль, який здійснюється на етапах від оголошення закупівлі до її завершення, включає: контроль документального забезпечення, дотримання принципів закупівель, дотримання строків, виконання рішень, договірної роботи, розрахунків, відповідальності, висвітлення фактичної інформації.

Наступний контроль, який має на меті визначення прогалин та накреслення векторів прийняття управлінських рішень, включає: аналіз раціональності та виконання плану закупівель; визначення недоліків договорів; аналіз постачальників та виконання ними зобов'язань; аналіз документообороту; аналіз найбільш ефективних закупівель; аналіз причин оскарження та моніторингу закупівель.

Для забезпечення позитивного впливу на розвиток територіальної громади внутрішній контроль має бути системним. Він має включати контроль за потребами громади і цінами на закупівлі, аналіз договорів, аналіз успішних та скасованих закупівель, аналіз оскаржень та результатів зовнішніх перевірок.

За результатами опитування фахівців з публічних закупівель встановлено, що внутрішній контроль публічних закупівель у сільських радах має переважно поточний характер (100% відповідей респондентів). Зазначимо, що і зовнішній контроль переважно здійснюється під час проведення закупівлі, тобто набуває форми поточного контролю.

Для більш ефективного удосконалення внутрішнього контролю, окрім вищенаведеного, ми пропонуємо здійснювати дієвий наступний внутрішній контроль з документальним його оформленням.

Так, за проведеним календарним закупівельним роком доцільно проаналізувати:

- план закупівель, складаючи план на наступний рік;
- основні недоліки підписаних договорів з метою недопущення їх на наступний рік;
- основних постачальників, поділяючи їх на тих, з якими виникали проблемні ситуації та ні, при чому з боку і причини Замовника також, з метою попередження їх під час співпраці у майбутньому періоді;
- основні проблемні питання, які виникали під час оформлення та передачі в бухгалтерію облікових документів, зокрема й порушення строків;
- найбільш ефективно проведені закупівлі;
- закупівлі, які підпали під моніторинг Державної аудиторської служби; закупівлі, які мали оскарження тощо.

Зазначені результати аналізу закупівельного року доцільно обговорити з керівником та бухгалтером для виявлення загальних напрямів для удосконалення та ефективного проведення нового закупівельного року.

Отже, запропоновані напрями внутрішнього контролю публічних закупівель мають забезпечити ефективне виконання його мети – дотримання норм законодавства, раціонального планування витрат бюджетних коштів за оперативного постачання товарів, робіт, послуг, та виконання умов підписаних договорів. Так,

ефективно організований внутрішній контроль за запропонованими напрямами є однією з передумов ефективного проведення закупівель, а отже, і однією з передумов розвитку сільських територій. Водночас, приділення більшої уваги проведенню попереднього та наступного контролю лише сприятиме його ефективності та результативності закупівель. На цих етапах велике значення має використання інформаційних та аналітичних інструментів.

Основними інформаційними інструментами є державні реєстри. Вони є відкритими для замовників закупівель та містять інформацію щодо контролю відповідності постачальників встановленим вимогам. Основні з них: Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України; Перелік осіб, пов'язаних із здійсненням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції; Реєстр платників податку на додану вартість; Єдиний реєстр підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство; Реєстр суб'єктів природних монополій у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення; Ліцензійний реєстр; Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні правопорушення; Реєстр атестованих осіб (технічний нагляд, архітектори, проектувальники, інженери кошторису) та інші.

На нашу думку, аналітичні інструменти відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного проведення та контролю закупівель. Вони постійно розвиваються та вдосконалюються, підсилюючи інформаційні та контрольні можливості процесу закупівель.

Основними аналітичними інструментами, які ми пропонуємо для використання суб'єктами внутрішнього контролю, для оптимізації роботи з організації закупівель та підвищення ефективності внутрішнього контролю закупівель є Публічний модуль аналітики, YouControl, Clarity Project [11,12,13].

Так, Публічний модуль аналітики є повністю безкоштовним інструментом, де нформація подається у вигляді зручних таблиць, аналітичних графіків та діаграм з електронної системи закупівель Prozorro. Наприклад, оскарження, моніторинг, картки постачальників і замовників, ціни, предмети закупівель, економія коштів, аналіз етапів планування, закупівель, договорів. Публічний модуль аналітики є безкоштовним інструментом. Його використання надасть можливість на всіх етапах внутрішнього контролю знайти, проаналізувати та використати інформацію, що дозволить своєчасно попередити можливі помилки в документах, рішеннях або діях під час організації чи проведення закупівель.

YouControl є частково платним інструментом: основна інформаціє є у безкоштовному доступі, а додаткова інформація та додаткові послуги пошуку та групування інформації можна отримати за певну вартість. YouControl надає можливість перевірити учасників закупівель за загальними параметрами (історія створення, бенефіціари, власники, капітал, фінансові показники, зв'язки, заборгованість, судові справи тощо) та провести аналіз закупівель конкретного учасника (пропозиції, ціни, подання скарг, виконання обов'язків тощо). Інструмент потребує реєстрації. Використання такого інструменту є корисним для вивчення історії створення підприємства, визначення пов'язаних осіб, кінцевого бенефіціарного власника, фінансового стану тощо, що дозволить своєчасно і більш скурпульозно вивчити документи тендерної пропозиції конкетного учасника для забезпечення подальшого виконання ним укладеного договору. Або ж своєчасно среагувати на заборонені зв'язки учасника. І це не вичерпний перелік можливостей, оскільки кожна конкретна закупівля – це окрема історія закупівельних відносин, яка потребує індивідуального підходу та внутрішніх контрольних заходів у межах чинного законодавства.

Clarity Project має потужний різнобічний потенціал. Наприклад, містить аналітичні показники всіх територіальних громад (інформація є безкоштовною). Інструмент надає можливість зробити вибірку групи постачальників за певними фільтрами (послуга є платною). Є можливість надання платної послуги зі створення довідки про постачальника з офіційних реєстрів, засобів масової інформації, соціальних мереж тощо. Ресурс містить базу всіх рішень Антимонопольного комітету України та Державної аудиторської служби України. Є можливість здійснення пошуку за фільтрами – предмет закупівлі, постачальник, замовник, зміст порушення тощо (ця частина інструменту є платною). Інструмент надає аналітичні показники публічних закупівель за 23 фільтрами: предмет закупівлі, ціна, постачальник, причини відхилення, скарга, регіон, тип закупівлі, форма оплати, форма фінансування тощо, але також за оплату користування. Clarity Project має цілу низку безкоштовних можливостей для аналітики, але

вони не стосуються напряму публічних закупівель. Разом з тим, зазначений аналітичний інструмент є особливо корисним саме для організації та підвищення ефективності внутрішнього контролю.

Варто зазначити, що наведені аналітичні інструменти не вичерпують усього доступного арсеналу засобів, здатних підвищити ефективність та оптимізувати організацію і проведення публічних закупівель, зокрема у досліджуваних сільських радах.

Отже, переваги та можливості аналітичних інструментів є корисними для всіх учасників досліджуваного закупівельного процесу – сільських рад (замовників), постачальників, органів контролю та громадськості. Використання аналітичних інструментів замовниками дозволить ефективно спланувати, організувати і провести закупівлі для забезпечення потреб сільських рад та сільських територій. Постачальники товарів, робіт і послуг мають відповідні основи для більш конкурентних пропозицій. Органи контролю мають згруповану аналітичну інформацію для здійснення ефективного та результативного контролю. Жителі громади – інформацію для впливу на формування потреб для розвитку територій.

Висновки. Внутрішній контроль публічних закупівель – це система заходів і процедур, що здійснюються безпосередньо органами та установами, відповідальними за проведення закупівель, з метою забезпечення відповідності операцій встановленим законодавчим, нормативним та внутрішнім положенням. Основні аспекти внутрішнього контролю включають:

- розробку та впровадження стандартів: створення внутрішніх інструкцій, регламентів і політик, які визначають етапи та вимоги до закупівель, що відповідають чинному законодавству;
- моніторинг процесів: регулярний аналіз усіх етапів закупівельного циклу – від планування і оголошення тендеру до укладання договорів та здійснення платежів – з метою виявлення невідповідностей чи ризиків;
- аналіз ризиків та запобіжних заходів: виявлення потенційних зон зловживань або помилок і розробка рекомендацій для їх запобігання;
- внутрішній аудит: періодична перевірка операцій та звітності закупівельних процедур для забезпечення їх прозорості та ефективності;
- навчання та підвищення кваліфікації: забезпечення персоналу необхідними знаннями щодо сучасних вимог законодавства та стандартів проведення публічних закупівель;
- внутрішнє звітування та коригування: створення системи регулярного звітування про проведені операції з подальшим аналізом результатів і впровадженням коригувальних заходів для покращення процесу.

Такий підхід дозволяє зменшити ризик порушень, підвищити прозорість використання бюджетних коштів та забезпечити ефективність управління ресурсами держави та місцевих громад.

Література:

1. Псьота В.О. Обліково-аналітичне забезпечення публічних закупівель в закладах освіти державного сектору: дис. на здобуття доктора філософії : 071. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2021. 255 с. URL: https://old.ztu.edu.ua/ua/science/files/onelife/diser_Psyota.pdf.
2. Чебан Ю. Ю., Сирцева С. В. Електронна система публічних закупівель в Україні: особливості функціонування та перспективи розвитку. *Modern Economics.* 2021. № 27(2021). С. 220-227. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-31.
3. Севостьянова Г.С. Державне регулювання публічних закупівель в умовах євроінтеграційних процесів: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України, Харків, 2021. – 260 с. URL: https://ndc-ipr.org/media/spec_council/abstracts/Dispdf.
4. Сошников А. О. Господарсько-правове забезпечення публічних закупівель: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Інститут економіко-правових досліджень НАН України, Київ, 2019.
5. Русін В.М. Контроль у сфері публічних закупівель. *Ефективна економіка.* 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8454.
6. Митрофанова Ю.В. Система контролю як інструмент попередження порушень законодавства при проведенні публічних закупівель. Облік, оподаткування, контроль та аналіз: виклики та загрози в умовах воєнного стану. Збірник тез доповідей VII Всеукраїнської студентської науково практичної онлайн-конференції (м. Київ, 23 березня 2023 р.) / За заг. ред. Гуцаленко Л.В. Київ: НУБіП України, 2023. с. 312-315.
7. Пісоченко Т. С., Тішечкіна К. В., Юношев С. Ю. Розвиток публічних закупівель : від минулого до сучасного. *Modern Economics.* 2021. № 26 (2021). С. 129-134. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V26(2021)-19.=.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР; станом на 10 жовтня 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text.

9. Про публічні закупівлі : закон України від 25.12.2015 № 922-VIII; станом на 19 вересня 2024р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text.
10. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для торгівлі замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова кабінету міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178; станом на 13 вересня 2024р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text
11. YouControl : офіційний сайт. URL: https://youcontrol.com.ua/.
12. Публічний модуль аналітики : офіційний сайт. URL: https://dozorro.org/tools/public-bi.
13. Clarity Project : офіційний сайт. URL: https://clarity-project.info/edrs.

References:

1. Psyota, V. O. (2021). *Oblikovo-analitychne zabezpechennia publichnykh zakupivel v zakladakh osvity derzhavnoho sektoru* [Accounting and analytical support of public procurement in state-sector educational institutions] (Doctoral dissertation). Zhytomyr Polytechnic State University. https://old.ztu.edu.ua/ua/science/files/onelife/diser_Psyota.pdf.
2. Cheban, Yu. Yu., & Syrtseva, S. V. (2021). *Elektronna systema publichnykh zakupivel v Ukraini: osoblyvosti funktsionuvannia ta perspektyvy rozvytku* [Electronic public procurement system in Ukraine: Functioning features and development prospects]. Modern Economics, 27, 220-227. https://doi.org/10.31521/modecon.V27(2021)-31.
3. Sevostianova, H. S. (2021). *Derzhavne rehuliuvannia publichnykh zakupivel v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv* [State regulation of public procurement under European integration processes] (Candidate of Economic Sciences dissertation). National Academy of Sciences of Ukraine, Kharkiv. https://ndc-ipr.org/media/spec_council/abstracts/Dispdf.
4. Soshnikov, A. O. (2019). *Hospodarsko-pravove zabezpechennia publichnykh zakupivel* [Economic and legal support of public procurement] (Candidate of Legal Sciences dissertation). Institute of Economic and Legal Research, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv.
5. Rusin, V. M. (2020). *Kontrol u sferi publichnykh zakupive*l [Control in the field of public procurement]. *Efektyvna Ekonomika,* 12. http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8454.
6. Mitrofanova, Yu. V. (2023). *Systema kontroliu yak instrument poperedzhennia porushen zakonodavstva pry provedeni publichnykh zakupivel* [Control system as a tool for preventing violations of legislation in public procurement]. In Hutsalenko, L. V. (Ed.), *Accounting, Taxation, Control and Analysis: Challenges and Threats in the Conditions of Martial Law* (pp. 312-315). Kyiv: NUBiP of Ukraine.
7. Pisochenko, T. S., Tishechkina, K. V., & Yunoshev, S. Yu. (2021). Rozvytok publichnykh zakupivel: vid mynuloho do suchasnoho [Development of public procurement: From past to present]. Modern Economics, 26, 129-134. https://doi.org/10.31521/modecon.V26(2021)-19.
8. Verkhovna Rada of Ukraine. (1997). Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini [On local self-government in Ukraine] (Law No. 280/97-VR, as of October 10, 2024). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text
9. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). Pro publichni zakupivli [On public procurement] (Law No. 922-VIII, as of September 19, 2024). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text.
10. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). Pro zatverdzhennia osoblyvostei zdijsnennia publichnykh zakupivel tovariv, robit i posluh dlia torhivli zamovnykiv, peredbachenykh Zakonom Ukrainy "Pro publichni zakupivli", na period dii pravovoho rezhymu voiennoho stanu [On approval of special provisions for public procurement of goods, works, and services during martial law] (Resolution No. 1178, as of September 13, 2024). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text.
11. YouControl. (2025). *Ofitsiinyi sait* [Official website]. https://youcontrol.com.ua/
12. Dozorro. (2025). *Publichnyi modul analityky* [Public analytics module]. https://dozorro.org/tools/public-bi.
13. Clarity Project. (2025). *Ofitsiinyi sait* [Official website]. https://clarity-project.info/edrs.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License